

Å være, eller ikke være?

May 15, 2017

Tittel: mens du blir til jord

Kunstner: John Raustein

Sted: KRAFT, Bergen

Periode: 12. mai til 6. august 2017

John Raustein, *Når kvelden kommer er dagen over* (foran) og *Tidlig vår* (bak). Foto: KRAFT

Tekstilkunstneren John Raustein har utviklet sitt uttrykk gjennom flere stadier, fra de lett ironiske broderte arbeidene han startet med, og som reflekterte over rollen som mannlig tekstilkunstner, via burlleske skulpturelle arbeider fulle av rysjer og blonder, til det mer nedtonede, og kanskje dystre uttrykket vi møter på denne utstillingen på KRAFT. *mens du blir til jord* tar opp i seg og balanserer i tekstilmediets ambivalens som både klesmateriale, bildemedium og romlig element i alt fra gardiner til teltvegger.

Utstillingen starter med en forventning som oppstår foran den gjennomsiktige døren som leder inn til utstillingsrommet. Jeg får assosiasjoner til spenningen som oppsto da jeg var liten og var på dukketeater. Følelsen av å være på vei ut av én verden, og å tre inn i et løsrevet og uforutsigbart rom. Jeg skuer inn på noe mørkt og dramatisk, og kan skimte en grå, uformelig masse, som gjør det vanskelig å kjenne igjen utstillingsrommet jeg har vært i mange ganger. Følelsen av teatralitet vokser når jeg åpner døren og trer inn i det som best kan beskrives som en jungel av grått. Raustein har konsekvent benyttet det samme grå lærretningsmaterialet til å både omdefinere rommet og å skape skulpturer som inngår i en totalinstallasjon. Veggene og vinduene er dekket av tunge grå gardiner, som også brukes til å dele opp og skape nye rom.

Mine teatral assosiasjoner bekreftes av det eneste arbeidet i utstillingen som har en tittel som kan knyttes til den fysiske utførelsen: *Bakteppe*. Dette er en samling av firkantede «bokser» eller «bilder» som dekker hele den ene vegg. I den grundige utstillingsteksten skrevet av Janeke Meyer Utne gjøres vi oppmerksom på Rausteins undersøkelse av hullformen i tekstilkunsten. Hullet er en interessant størrelse, da dets væren er en selvmotsigelse som både fravær og tilstedeværelse. Hullet er *noe* i kraft av å være noe som *ikke er der*. I *Bakteppe* spilles hullet opp mot sin antitese innenfor den tekstile verden *lappen*, og vi får et interessant spill mellom todimensjonalitet og tredimensjonalitet, bakenfor og foran. Enkelt delene i dette verket kan oppleves både som frittstående «bilder» og som deler av et større arbeid.

John Raustein, Detalj av (fra venstre til høyre) *Når kvelden kommer er dagen over*, *Timer og minutter*, *Tom for ord*.
Foto: KRAFT

I kontekst av utstillingen som helhet er arbeidet nyttig som en slags nøkkel til de skulpturelle arbeidene, men framstår likevel som overflødig fordi det bryter med en ellers overveldende totalitet. Med det tenker jeg den scenografiske installasjonen som resten av arbeidene utgjør. Jeg skulle ønske at kunstneren hadde valgt å stole fullt og helt på de skulpturelle arbeidene. Jeg får en følelse av å bli forklart noe jeg ikke ønsker å få forklart.

Ved å vende ryggen mot *Bakteppe* kan jeg imidlertid innta kompleksiteten i resten av utstillingen uforstyrret. Ved inngangsdøren henger det monumentale arbeidet *Fortell noe kjekt*, hvis slentrende tittel i liten grad står i stil med selve arbeidet. Dette er da heller ikke meningen, ettersom Raustein benytter titler som nærmest selvstendige verk, som lever sine eget liv uavhengig av de fysiske arbeidene de tilhører. *Fortell noe kjekt* består av tunge pølser av tekstil som er hengt opp på en måte som best kan beskrives som et stort skjørt. Denne tunge, hengende formen går igjen i mange av Rausteins tidligere arbeider. Måten dette «skjørtet» er hengt opp på, i kun ett punkt, eksponerer hullet man ville tre inn i for å ta på seg plagget, og dette grepet åpner skulpturen for et vell av tolkninger.

John Raustein, *Bakteppe*. Foto: KRAFT

Raustein har som nevnt tidligere problematisert rollen som mannlig tekstilkunstner, og i dette arbeidet opplever jeg en kjønnsstatikk som spesielt tilstedeværende.

Den oppreiste formen danner en fallos som kulminerer i et hull på toppen. Det er nesten umulig å ikke få lyst til å la hånden penetrere flettverket som dannes av de hengende pølsene. Et kvinneplagg er utført i et nesten militært lerretsmateriale, langt fra de forførende rysjene som har preget mange av Rausteins tidligere skulpturer. Dette arbeidet balanserer perfekt slike kjønnslige motsetninger og det er fascinerende å bare stå og la assosiasjonene dundre fram og tilbake i hodet.

Flere av arbeidene henger på samme måte fra taket eller fra knagger i veggen. Arbeidet *Når kvelden kommer er dagen over* er interessant på den måten at det både utgjør en skulptur og en romdeler.

Et stort stykke stoff henger fra taket, og dette er fullt av utskårne hull. Hullene er begynnelsen på hver sin «tunell» som man kan stikke hånden inn i, og som henger 40-50 cm ned på baksiden av stoffstykket. Går man rundt på baksiden oppstår det en ny dimensjon i arbeidet, hvor takspotten som belyser arbeidet skaper et skyggespill i overflaten.

Kanskje arbeidet best forstås som en «membran». En membran er en avgrensning som ikke er absolutt, men hvor materie kan trenge gjennom, slik oksygen kan penetrere veggene i lungene og komme over i blodstrømmen. På samme måte er et hull en selvmotsigende størrelse som på samme tid er tilstede og fraværende. Hullet består av tomrom, og ved å sy inn tunellene har Raustein gitt hullet en fysikalitet det egentlig ikke har. Interessant er det derfor at tunellene er åpne i enden, slik at hullets «tomhet» bevares. Tittelen spiller også på en overgangstilstand, mellom dag og kveld, men er samtidig en setning som oppleves som meningsløs, da den egentlig bare konstaterer det som er selvsagt. På den måten er den et utsagn som består av ord, uten å tilføre noe innhold. Et utsagn som har innhold, men som samtidig er tomt.

John Raustein, *Tidlig vår*. Foto: KRAFT

Denne tilstanden av «være og samtidig ikke være» blir nøkkelen til å forstå utstillingstittelen. En klok person har sagt en gang at meningen med livet er å dø, ettersom dét er det eneste man kan være helt sikker på. Tittelen *Mens du blir til jord* spiller på hvordan livet kan betraktes som en sakte død, en tilstedeværelse av ikke-eksistens i selve eksistensen, og hvordan alt bærer i seg sin egen destruksjon.

Det er fascinerende å studere hvordan elementer fra tidligere arbeider i denne utstillingen opptrer i mer subtile og komplekse former. Spillet mellom arbeidene, den radikale og konsekvente materialbruken og den lekne bruken av titler vitner om et kunstnerskap som er i ferd med å nå et helt særegent og unikt uttrykk. *mens du blir til jord* kommer til å bli stående som ett av høydepunktene på Bergens materialbaserte kunstscene dette året.

Erik Friis Reitan